הקנייה

חקירת מערכת של שתי משוואות ממעלה ראשונה

מתמטיקה (5–4 יח"ל) חלק א'

481–581 , עמ' 98–97

המצגת נערכה ע״י עומרי נווה

הקנייה

חקירת מערכת של שתי משוואות ממעלה ראשונה

מספר הפתרונות של מערכת של שתי משוואות ממעלה ראשונה

נדון עכשיו בחקירת מערכת של שתי משוואות ממעלה ראשונה עם שני משתנים.

קיימות שלוש אפשרויות לגבי **מספר הפתרונות** והן שלמערכת יש: (ראה גם עמ' 50)

א) פתרון יחיד. **ב)** אף פתרון. **ג)** אינסוף פתרונות.

הדוגמאות הבאות מאפיינות את המקרים השונים:

א) פתרון יחיד.

$$\begin{cases} x+y=7 \\ x-y=1 \end{cases}$$

ב) אף פתרון.

$$\begin{cases} x+y=4 \\ x+y=2 \end{cases}$$

ג) אינסוף פתרונות.

$$\begin{cases} x+y=3 \\ 2x+2y=6 \end{cases}$$

הקנייה

א) למערכת מימין יש **פתרון יחיד** והוא $x = 4$ ו-$y = 3$.

ב) למערכת האמצעית **אין פתרון** – חיסור המשוואה השנייה מהראשונה ייתן $0 = 2$ וזה לא ייתכן.

ג) למערכת משמאל יש **אינסוף פתרונות** – חילוק המשוואה השנייה ב-2 וחיסורה מהראשונה ייתן $0 = 0$ וזה תמיד נכון.

תרגיל לדוגמה

דוגמא א':

א. פתור את מערכת המשוואות $\begin{cases} 2x+ay = 4 \\ x+y = 1 \end{cases}$ בהנחה שיש לה פתרון יחיד.

ב. מצא לאיזה ערך של a אין פתרון למערכת.

תרגיל לדוגמה

פתרון:

א. אם נכפול את המשוואה השנייה פי 2 ונחסר אותה מהראשונה נקבל $ay-2y=2$

כלומר $y(a-2)=2$

אם נניח ש-$a\neq 2$ נקבל $y=\dfrac{2}{a-2}$

ע"י הצבת תוצאה זו במשוואה השנייה נקבל $x+\dfrac{2}{a-2}=1$

לכן $x=1-\dfrac{2}{a-2}$, ז"א $x=\dfrac{a-4}{a-2}$

ב. נחזור למשוואה $y(a-2)=2$ (המשוואה הלפני אחרונה במציאת y). למשוואה זו **אין פתרון** כאשר $a=2$. זהו אם כן ערך a עבורו אין פתרון למערכת המשוואות.

תרגיל לדוגמה

נוכל לסכם:

(1) אם $a \neq 2$ יש למערכת **פתרון יחיד** שהוא $\left(\frac{a-4}{a-2}, \frac{2}{a-2}\right)$.

(2) אם $a = 2$ **אין** למערכת **פתרון**.

הערה: אם נציב $a = 2$ במערכת המשוואות של הדוגמא האחרונה נקבל את המערכת $\begin{cases} 2x+2y = 4 \\ x+y = 1 \end{cases}$. חילוק המשוואה הראשונה ב-2 נותן את המערכת $\begin{cases} x+y = 2 \\ x+y = 1 \end{cases}$.

קל לראות שלמערכת זו אין פתרון.

בהצלחה